

Οπτική δυσλεξία

ΤΗΣ ΤΑΤΙΑΝΑΣ ΣΚΟΥΤΑΡΗ

ΟΠΤΟΜΕΤΡΗΣ, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
COMPLUTENSE ΤΗΣ ΜΑΔΡΙΤΗΣ,
ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΤΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η δυσλεξία είναι συνώνυμο της δυσκολίας εκμάθησης και επεξεργασίας της γλώσσας, η αδυναμία μεταφοράς του προφορικού σε γραπτό λόγο και αντίστροφα και δεν έχει σχέση με το δείκτη ενφυσίας.

Επιπλέον προβλήματα και ανωμαλίες της όρασης, όπως είναι η υπερμετρωπία, ο υψηλός υπερμετρικός ασυγματοσμός, η ανισομετρωπία, η ανεπαρκής σύγκλιση των ματιών, η υπερφορία, ο στραβισμός, η αμβλυωπία, αλλά και η γενικά κακή διόφθαλμη όραση, μπορούν να δυσκολέψουν σημαντικά την απόδοση ενός παιδιού. Τα παιδιά, πάντως, με οπτική δυσλεξία παρουσιάζουν σημαντικά μειωμένη ικανότητα εστίασης και τα μάτια τους κάνουν μη φυσιολογικές κινήσεις.

Οπτική δυσλεξία

Έρευνες έχουν αποδείξει ότι πάνω από το 15% των παιδιών έχουν δυσλεξία. Χιλιάδες μαθητές του Δημοτικού αγνοούν ότι πάσχουν από αυτήν την μαθησιακή διαταραχή. Η δυσλεξία είναι συνώνυμο της δυσκολίας εκμάθησης και επεξεργασίας της γλώσσας, η αδυναμία μεταφοράς του προφορικού σε γραπτό λόγο και αντίστροφα.

Η δυσλεξία δεν έχει σχέση με το δείκτη ευφυΐας και σε αυτό το πόρισμα συγκλίνουν οι απόψεις όλων των ειδικών. Αντιθέτως, για την αιτία που την προκαλεί και κατά πόσον είναι μόνο κληρονομική οι γνώμες δίστανται. Το βέβαιο είναι ότι δεν μπορούμε να μιλάμε για δυσλεξία μέχρι το παιδί να γίνει 6 ετών και να ενταχθεί στο Δημοτικό. Συνήθειες και λάθη που παρατηρούνται, παρόμοια με αυτά της δυσλεξίας σε παιδιά μικρότερης ηλικίας, οφείλονται στο νεαρό της ηλικίας τους.

Η δυσλεξία είναι μια από τις πιο συνήθεις μαθησιακές δυσκολίες και παρ'ότι είναι γνωστή πάνω από έναν αιώνα, ακόμα και σήμερα δεν είναι ξεκάθαρη η αγωγή που πρέπει να εφαρμοστεί για την αντιμετώπιση της. Η έγκαιρη διάγνωση της είναι η καλύτερη λύση του προβλήματος.

Η δυσλεξία μπορεί να είναι κληρονομικού χαρακτήρα (παρρη-

ρείται και σε άλλους συγγενείς του παιδιού, πρώτου βαθμού) και οι ρίζες της εντοπίζονται σε συγκεκριμένο γονίδιο σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, αλλά μπορεί, βάσει άλλης θεωρίας, να είναι άμεσα συνδεδεμένη με το οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον.

Ας δούμε όμως ποια είναι τα πιο συχνά συμπτώματα που παρουσιάζει ένα παιδί με δυσλεξία:

- Διαβάζει και ξαναδιαβάζει ένα κείμενο δίχως να κατανοεί το νόημα.
- Παραπονιέται για ζαλάδα, πονοκέφαλο, ή ακόμα και για στομαχικό ίλιγγο όταν διαβάζει.
- Μπερδεύει τα γράμματα και τους αριθμούς, γράφοντας π.χ. ε αντί για 3, συγχέει συλλαβές και λέξεις, πχ. ΝΟΤΟΣ αντί ΤΟΝΟΣ.
- Νιώθει ότι τα γράμματα «χορεύουν» όταν διαβάζει, γράφει ή αντιγράφει.
- Όταν γράφει ή διαβάζει κάνει επαναλήψεις, προσθήσεις, μεταθέσεις, αντικαταστάσεις, ακόμα και αναπορφές γραμμάτων ή αριθμών.
- Κάνει λάθη ορθογραφικά. Τα γραπτά του είναι δυσανάγνωστα και γεμάτα μουτζούρες. Οι λέξεις και οι παράγραφοι δεν διαχωρίζονται καλά και δεν υπάρχουν σημεία στίξης.
- Έχει δυσκολία στο χρωματισμό και στη στίξη προτάσεων. Μοιάζει να έχει ιδιαίτερο πρόβλημα με την ορασή του, χωρίς όμως να υπάρχει παθολογική αιτία που το προκαλεί. Τα δυσλεκτικά παιδιά παρουσιάζουν έντονη υπερκινητικότητα, αδυνατούν να συγκεντρωθούν και να εμπεδώσουν αυτά που διδάσκονται. Η επίδραση τους στις προφορικές εξετάσεις έχει μεγάλη διαφορά από τις γραπτές και γενικά αργούν να συνδυάσουν πληροφορίες που προέρχονται από δύο ή περισ-

σότερες αισθήσεις.

- Προβλήματα και ανωμαλίες της όρασης, όπως είναι η υπερμετρωπία, ο υψηλός υπερμετρικός ασυγματοσμός, η ανισομετρωπία, η ανεπαρκής σύγκλιση των ματιών, η υπερφορία, ο στραβισμός, η αμβλυωπία, αλλά και η γενικά κακή διόφθαλμη όραση, μπορούν να δυσκολέψουν σημαντικά την απόδοση ενός παιδιού. Αυτές οι διαθλαστικές ανωμαλίες και ο ελλιπής συντονισμός των ματιών είναι απαραίτητα να διγνωστούν και με τα κατάλληλα οπτικά μέσα να βελτιωθούν ή να εξουδετερωθούν.

Ο μηχανισμός της όρασης είναι άμεσα συνδεδεμένος με την αρτιότητα της διόφθαλμης ικανότητας (της καλής συνεργασίας των δύο ματιών). Η διόφθαλμη όραση ορίζεται από τη σωστή σύγκλιση των ματιών και από την ικανότητα προσαρμογής. Όταν είναι ανεπαρκείς, αποτελούν ανωμαλίες. Είναι δυνατόν να παρουσιαστούν ανεξάρτητα, αλλά και να συνυπάρχουν, δυστυχώς όμως δεν βελτιώνονται επαρκώς με διορθωτικούς φακούς ούτε με ειδικές ασκήσεις.

οι διαθλαστικές ανωμαλίες και ο ελλιπής συντονισμός των ματιών είναι απαραίτητο να διαγνωστούν και με τα κατάλληλα οπτικά μέσα να βελτιωθούν ή να εξουδετερωθούν.

Κατά τη διαδικασία του διαβάσματος τα μάτια πρέπει να εστιάζουν, να συγκλίνουν και να μετακινούνται ομαλά από λέξη σε λέξη. Τα παιδιά με οπτική δυσλεξία παρουσιάζουν σημαντικά μειωμένη ικανότητα εστίασης και τα μάτια τους κάνουν μη φυσιολογικές κινήσεις. Είναι πολύ απο-

τελεσματικό αν χρησιμοποιούν ένα μαύρο χαρτόνι (τυποσκόπιο) με μια οριζόντια εγκοπή στο μέγεθος μιας σειράς βιβλίου, απομονώνοντας έτσι την προηγούμενη και την επόμενη σειρά που μεπερδεύει τα γράμματα και να τη μετακινούν.

Οι λάμπες φθορίου που υπάρχουν στις τάξεις είναι ο πλέον ακατάλληλος φωτισμός όχι μόνο για παιδιά με δυσλεξία, αλλά για όλους μας.

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας είναι ο φωτισμός. Οι λάμπες φθορίου που υπάρχουν στις τάξεις είναι ο πλέον ακατάλληλος φωτισμός όχι μόνο για παιδιά με δυσλεξία, αλλά για όλους μας. Αυτό οφείλεται στο ότι οι λάμπες φθορίου δεν είναι συνεχούς ροής ρεύματος και κάνουν παύσεις που μπορεί να μην γίνονται αντιληπτές από τα μάτια, αλλά ο εγκέφαλος τις αντιλαμβάνεται κι έτσι η διαδικασία του διαβάσματος καταπονεί το οπτικό σύστημα. Ωφέλιμο είναι να αντικατασταθούν με λάμπες πυράκτωσης. Επίσης, οι οθόνες υπολογιστή καθοδικού σωλήνα δημιουργούν ακριβώς τα ίδια συμπτώματα με τις λάμπες φθορίου.

Με τη χρήση ειδικών φίλτρων, γυαλιών, μεγεθυντικών φακών, κλειδώντας εναλλάξ ένα ένα τα μάτια και χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο φωτισμό, τα προβλήματα δυσλεξίας θα μειωθούν στο ελάχιστο και οι επιδόσεις στα μαθήματα προοδευτικά θα βελτιωθούν.

